

autorska pracownia projektowania architektury "APPA-Jan Pudło"
41-605 Świętochłowice ul. Moniuszki 3/8 tel., fax: 0/32 245-39-61

NIP 627-109-24-02, Regon P-270729105, konto 24 1020 2368 0000 2302 0025 0241, www.appa.biz.pl, e-mail: appa@appa.biz.pl

Ocena stanu **istniejącego**

Obiekt: **Miejskie mury obronne w Będzinie
w rejonie ulic Modrzejowskiej i Zawale.**

Inwestor: **Gmina Będzin
z siedzibą w Urzędzie Miasta w Będzinie
przy ul. 11 Listopada 20**

Jednostka
projektowania: **Autorska Pracownia Projektowania Architektury
"APPA-Jan Pudło",
41-605 Świętochłowice ul. Moniuszki 3/8**

Opracował: **mgr inż. arch. Jan Pudło
upr.proj. arch. bez ograniczeń nr 482/85**

Data wykonania: czerwiec 2009

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

A. OPIS TECHNICZNY

A.1. Podstawa opracowania

A.2. Przedmiot i zakres opracowania

A.3. Ogólny opis murów i sytuacja

A.4. Ocena stanu technicznego

A.4.1. Podział murów z uwagi na stan ich zachowania.

A.4.2. Opis stanu zachowania poszczególnych fragmentów.

A.4.3. Ocena stanu technicznego zachowania oraz wytyczne do prac renowacyjnych i odtworzeniowych

A.5. Wnioski końcowe

A. OPIS TECHNICZNY

A.1. Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest wykonana inwentaryzacja stanu istniejącego obronnych murów miejskich w Będzinie w okolicy ulic Modrzejowskiej i Zawale.

A.2. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem opracowania jest ocena stanu technicznego wymienionego w tytule fragmentu obronnych murów miejskich w Będzinie.

W opracowaniu tym zawarto również wnioski wynikające ze stanu technicznego murów.

Opracowanie jest wykonywane z uwagi na planowany remont murów i rewitalizację Starego Miasta.

Opracowanie niniejsze należy rozpatrywać łącznie z Inwentaryzacją budowlaną stanu istniejącego murów.

Numeracja sektorów odnosi się do wymienionego wyżej opracowania inwentaryzacyjnego.

A.3. Ogólny opis murów i sytuacja

Opisywane mury obronne pochodzą z okresu średniowiecza.

Zachowane fragmenty murów znajdują się w południowo – wschodniej części Starego Miasta. Od strony miasta graniczą z ulicą Podwale, a od strony zewnętrznej z ulicą Modrzejowską i ulicą Zawale.

Od strony zewnętrznej mury są odsłonięte.

Od strony Starego Miasta obudowane są dobudówkami z nielicznymi odsłoniętymi fragmentami.

Mury na odcinku ulicy Zawale zachowały się jedynie w partiach podziemnych i częściowo parterów. Stanowią one fundamenty budynków tworzących pierzeję południową ulicy.

Przy zachowanych fragmentach murów na odcinku ulicy Modrzejowskiej wykonano placyk zabaw dla dzieci, a przy skrzyżowaniu ulic skwer – mini park. W parku tym znajdują się wartościowe drzewa liściaste.

Przy placyku zabaw dla dzieci znajduje się parking dla samochodów osobowych.

Na terenie objętym inwentaryzacją nie występują sieci uzbrojenia podziemnego. Różnica wysokości terenu na odcinku inwentaryzowanym wynosi około 4m.

Teren podnosi się w kierunku północnym.

Mur jest wpisany do rejestru obiektów zabytkowych.

A.4. Ocena stanu technicznego

A.4.1. Podział murów z uwagi na stan ich zachowania.

Opis muru zamieszczono w opracowaniu inwentaryzacyjnym.

W opracowaniu tym w p. A.5. zawarto informacje na temat stanu istniejącego w rozbiciu na poszczególne sektory.

W p. A.6. dokonano oceny stanu istniejącego poszczególnych sektorów i opisano konieczne prace zabezpieczające i renowacyjne.

Z uwagi na wytyczne do projektu wydane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, jak również wytyczne Urzędu Miasta, w opracowaniu niniejszym dokonano oceny możliwości technicznych realizacji zamierzonych celów.

Mury można podzielić na siedem różniących się stanem technicznych odcinków:

- Odcinek I, wolnostojący, od sektora A do sektora D – zachowany w najlepszym stanie i w pierwotnej konstrukcji do wysokości 600cm - 730cm.
- Odcinek II, od sektora E do sektora T zachowany do wysokości około 250cm.
- Odcinek III, od sektora T do sektora Y zachowany w postrzępionej i niekształtnej formie.
- Odcinek IV, od sektora Y do sektora F' zachowany w partii fundamentów i fragmentarycznie do wysokości około 30cm nad terenem
- Odcinek V, od sektora F' do sektora G' zachowany w stanie bardzo zniszczonym do wysokości około 230cm nad istniejącym terenem.
- Odcinek VI, od sektora G' do sektora J' zachowany do wysokości około 80cm nad istniejącym terenem pozbawiony warstwy licowej
- Odcinek VII, od sektora L' do sektora M' zachowany prawdopodobnie jedynie w partii fundamentów.
-

A.4.2. Opis stanu zachowania poszczególnych fragmentów.

Fragment I, II i III

Najcenniejszym fragmentem murów jest odcinek I, II i III. Na odcinku I i w części odcinka II mur jest wolnostojący, z dobudowanymi od strony Starego Miasta budynkami gospodarczymi. W części odcinka II budynki stoją na fundamentach historycznego muru.

Czytelny jest pierwotny charakter obronny murów z dwoma basztami, z których jedna jest nadbudowana wraz z blankami, a druga pozostawiona w ruinie do wysokości 230cm.

Czytelny jest również obrys murów z odsłoniętą ich zewnętrzną powierzchnią.

Ten odcinek najbardziej nadaje się do odtworzenia klimatu średniowiecznej architektury warownej.

Fragment IV

Na odcinku tym, jak wspomniano mury zachowały się do poziomu terenu. Na fundamentach murów miejskich postawiono w XIXw i w początkach XXw kamienice mieszkalne. Cenne jest zachowanie linii przebiegu murów. W latach sześćdziesiątych XXw na fragmencie od sektora C' do F' postawiono nowy mur o gr. 60cm, który imituje budowlę pierwotną.

Fragment V i VI

Na odcinku tym zachował się postrzępiony fragment historycznej budowli, który również jest fundamentem budynków, które tworzą pierzeję ulicy Zawale. Na dużym odcinku mur ten pozbawiony jest warstwy licowej.

Fragment VII

Na odcinku tym nie zachowały się żadne widoczne ślady muru. Można jedynie domniemywać trasę ich pierwotnego przebiegu po linii zabudowy budynków, które niewątpliwie stoją na fundamentach historycznych murów miejskich.

A.4.3. Ocena stanu technicznego zachowania oraz wytyczne do prac renowacyjnych i odtworzeniowych

Fragment I, II i III

Odcinek ten po dokonaniu remontu, który należy wykonać zgodnie z wytycznymi Konserwatora Zabytków nadaje się do jego podniesienia. Można rozważać podniesienie murów do wysokości istniejącego blankowania.

Pęknięcie, które istnieje w ścianie baszty na odcinku sektora 4 należy zabezpieczyć od fundamentów opaską żelbetową i ściągami stalowymi umieszczonymi w murze od strony wewnętrznej. Pęknięcie należy naprawić zgodnie z projektem remontu murów.

Na ostatnim fragmencie odcinka III (sektor od U do X) projektuje się wykonanie przejścia pieszego przez linię murów od strony ul. Modrzejowskiej na teren Starego Miasta. Ocenia się, że jest możliwe wykonanie takiego przejścia z wyraźnym zaznaczeniem obrysu podziemnych części muru obronnego.

Przed wykonaniem tego zamierzenia należy dokonać badań archeologicznych, a wszelkie prace prowadzić pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Fragment IV

Na tym odcinku fundamenty muru wystają poza linię ścian kamienic około 60cm. Ocenia się, jest możliwe domurowanie przedniej warstwy murów. do wysokości zależnej od oceny Konserwatora Zabytków. Stan techniczny wybudowanego w latach 60-tych fragmentu muru na odcinku sektorów od C' do F' jest zły. Dodatkowo trasa jego przebiegu nie pokrywa się z prawdopodobnym przebiegiem historycznych murów. Dlatego ten fragment współczesnego muru należy rozebrać i po dokonaniu badań archeologicznych odtworzyć w prawidłowym przebiegu.

Fragment V i VI

Zniszczone fragmenty muru należy uzupełnić i zakonserwować.

Fragment VII

Ocenia się, że stan techniczny nowo wymurowanej ściany kamiennej utrudnia w dużej mierze odtworzenie w części nadziemnej tego fragmentu muru.

A.5. Wnioski końcowe

- Mury na inwentaryzowanym odcinku wykazują ślady daleko posuniętej erozji. Bardzo zniszczone i wypłukane są wapienno-piaskowe fugi. Zniszczone jest zabezpieczenie korony murów. Występują liczne ubytki w licu muru. Dlatego w trybie pilnym należy wykonać prace zabezpieczające i remontowe muru.
- Ocenia się, że stan fundamentów jest dobry i umożliwia nadbudowanie murów w partii nadziemnej.
- Z uwagi na zabytkowy charakter terenu przy murach nie wykonano żadnych prac ziemnych i nie zinwentaryzowano ich podziemnego przebiegu. W trakcie prowadzenia prac remontowych i odtworzeniowych prace ziemne należy poprzedzić pracami archeologicznymi, a wszelkie prace prowadzić pod kontrolą Konserwatora.
- Najbardziej wskazanym do wyeksponowania dawnego charakteru murów obronnych jest odcinek I, II i III.
- W celu dokonania prac renowacyjnych, jak i ze względów estetycznych należy usunąć wszystkie dobudówki od strony Starego Miasta.
- Ściany budynków stojących w linii murów należy wyremontować. Ściany tynkowane można ocieplić.
- W celu wykonania prac zabezpieczających i renowacyjnych należy wykonać projekt budowlany wykonawczy, który musi być zatwierdzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- Wskazane jest wykonanie iluminacji nocnej murów.
- Prace określone w opracowaniu remontu murów, jako pilne i zagrażające zdrowiu powinny być wykonane w możliwie najszybszym terminie.